

Antaget av Överförmyndarnämnden ÖFN
§ 84/230915

Arvodesriktlinjer för gode män och förvaltare

Enligt 12 kap 6 § Föräldrabalken (FB) har förordnade förmyndare, gode män och förvaltare rätt till ett skäligt arvode för uppdraget samt ersättning för utgifter som har varit skäligen påkallade för uppdragets fullgörande. Ett uppdrag som ställföreträdare är till stor del ett ideellt uppdrag. Man kan därför inte förvänta sig att få ett arvode som kan jämföras med lön och omfatta allt som man utfört för sin huvudman. Huvudregeln är att arvode och kostnadsersättning ska betalas av huvudmannens medel om inte särskilda skäl föranleder något annat. Förutsättningen för att huvudmannen betalar arvodet är att hans eller hennes beräknade inkomst under det år när uppdraget utförs överstiger 2,65 gånger prisbasbeloppet (pbb) eller om hans eller hennes tillgångar under samma år överstiger 2 gånger pbb enligt lagen om allmän försäkring.

Exempel på särskilda skäl kan vara om den enskilde har stora vårdkostnader, dubbla hyreskostnader tex korttidsboende eller att tillgångarna består av en fastighet som utgör bostad åt huvudmannen. Överförmyndarnämnden kan då bestämma att kommunen ska stå för arvodet.

Även beslut som är till nackdel för den enskilde kan i undantagsfall fattas. Som exempel anges i förarbetena de fall när kommunen genom att stå för arvodet bidrar till en kapitalbildning hos den enskilde som inte kan komma den enskilde till godo. En sådan situation kan uppkomma då den enskilde avlidit och dödsboets medel understiger gränsvärdena. Överförmyndarnämnden kan då fatta beslut om att dödsboet ska betala arvode och ersättning till ställföreträdaren.

Det är överförmyndare/överförmyndarnämnd som beslutar om arvode och ersättning samt beslutar om arvodesriktlinjer. Överförmyndarnämnden i Söderhamns kommun baserar sina arvodesriktlinjer på Sveriges kommuner och regioners förslag till ersättning (cirkulär 22:31), med vissa justeringar. Överförmyndarnämnden kan i enskilda fall göra avvikelser från de fastställda nivåerna om det finns särskilda skäl.

Arvode för gode män och förvaltare enligt 11 kap 4 och 7 §§ föräldrabalken

Arvode och ersättningar betalas ut för kalenderår i efterskott 1 gång/år. Arvodet beräknas enligt följande:

Arvode förvalta egendom/bevaka rätt

Ställföreträdaren ska förvalta huvudmannens tillgångar på bästa sätt för denne såsom att betala räkningar, betala ut fickpengar och göra omplaceringar mm. Tillgångarna ska i skälig omfattning användas för huvudmannens uppehälle, utbildning och nytta i övrigt. De tillgångar som därutöver finns ska enligt huvudregeln placeras tryggt och ge en skälig avkastning (12 kap 4 § FB).

Kategori 1 10% - 15%

Huvudmannen har ett person-/transaktionskonto, eventuellt också ett sparkonto med ett mindre belopp. Denne förvaltar delvis själv sina tillgångar. Om medel lämnats till personal i huvudmannens boende eller annan aktör, ska ställföreträdaren regelbundet 1 gång/månad kontrollera redovisning som ska föras hos mottagaren (boende med flera). Ställföreträdaren ansöker om bidrag och insatser.

Kategori 2 10% - 30%

Ställföreträdaren förvaltar huvudmannens samtliga tillgångar. Det kan komma att krävas en mer aktiv förvaltning av ställföreträdaren såsom omplaceringar och andra löpande åtgärder under året. Förutom vad som angetts under kategori 1 betalar till exempel ställföreträdaren ut fickpengar ett par gånger i månaden och har oftare kontakt med myndigheter (till exempel om skuldsanering) och banker eller andra finansrörelser.

Kategori 3 30% -

Förutom under kategori 1 och 2 upptagna uppgifter ansvarar ställföreträdaren för till exempel skötsel av huvudmannens fastighet med därtill hörande förvaltningsuppgifter (inkassering av hyra, betalning av utgifter, förhandlingar mm.), övervakning av affärsrörelse, upprättande av en omfattande deklaration och komplicerad årsredovisning till överförmyndaren

Arvode sörja för person/bevaka rätt

Med att sörja för person menas att ställföreträdaren ska se till att huvudmannen får den hjälp och det bistånd denne behöver och har rätt till. Det är dock inte ställföreträdaren som ska utföra uppgifter som till exempel omfattas av insatser inom socialtjänstens område (prop. 1979/80:1 Om socialtjänsten s. 227 f. och SOU 2004:112 s. 461). Om denne ändå åtar sig sådana uppgifter kan han eller hon inte räkna med att få ersättning för detta.

Kategori 1 10% - 15%

Ett besök per månad eller annat utifrån vad som behövs för att fullgöra uppdraget, kontakt per telefon eller genom annan teknik med huvudmannen och/eller boendet, ajourhållning om den personliga situationen. Antalet besök hos huvudmannen bör inte vara för få, i det enskilda fallet, då det i vissa fall endast genom ett personligt besök kan klarläggas om insatser sköts korrekt och om det finns behov av andra åtgärder.

Kategori 2 10% - 30%

Kontakt med huvudmannen flera gånger per månad genom personliga besök och flera telefonsamtal eller annat medium varje månad med huvudmannen, anhöriga, boendet, kontaktpersoner, personliga assistenter, andra stödpersoner och myndigheter. Allt utifrån vad som behövs för att fullgöra uppdraget.

Kategori 3 30 % -

Stora insatser och stort personligt engagemang av ställföreträdaren för att kvalitativt samordna och säkra upp de resurser som krävs för att huvudmannens behov av omsorg ska kunna tillgodoses och ställföreträdaren ska kunna förstå behoven vilka kan variera över tid. Detta sker exempelvis genom flera besök i veckan hos huvudmannen eller andra kontakter, många och omfattande kontakter med boendet, utförare av insatser, anhöriga och myndigheter.

Arvode speciella händelser (Bevaka rätt)

Att bevaka rätt ingår normalt i ställföreträdarens uppdrag att förvalta sin huvudmans egendom och sörja för hans/hennes person. Det kan emellertid uppstå speciella händelser utöver de normalt förekommande, t ex att huvudmannen blir delägare i ett dödsbo eller att dennes fastighet ska säljas. Då det gäller vissa enstaka händelser är det lämpligare att arvode utgår för den speciella händelsen utöver de vanliga uppgifterna. Ställföreträdaren ska i dessa fall noggrant särredovisa vidtagna åtgärder och beskriva uppgifter som har utförts och datum, lämpligast i separat bilaga.

Vid avveckling av bostad och/eller flytt notera att din uppgift som ställföreträdare är att samordna – inte faktiskt packa, bära kartonger, flyttstada och köra flyttbil.

Kategori 1

5–7 %, till exempel lägenhetsavveckling och/eller iordningställande av ny bostad, försäljning av fastighet eller bostadsrätt med hjälp av mäklare, boutredning och arvskifte, kontakter med fordringsägare, ansöka om skuldsanering.

Kategori 2

7–10 % till exempel försäljning av fastighet eller bostadsrätt utan mäklare, (bör endast ske undantagsvis). Egna arbetsinsatser vid flytt (bör endast ske undantagsvis). Mer kvalificerat arbete vid boutredning och arvskifte. Om juridiskt ombud anlitas erhålls arvode enligt kategori 1.

Kategori 3

10–15 % Renodlat kvalificerat juridiskt arbete. T ex medverkan vid domstolsförhandlingar, förlikningsavtal och annat renodlat kvalificerat juridiskt arbete. Arvode enligt rättshjälpstaxan kan medges om uppdraget krävt advokatkompetens.

Nedsättning av arvode

Överförmyndarnämnden kan besluta om lägre arvode än norm. Nedan följer påverkansfaktorer för lägre arvoden.

- Grundläggande uppgifter i uppdraget har inte fullgjorts.
- Brister i hur ställföreträdaren har bevakat huvudmannens/barnets rätt, förvaltats egendom eller sört för person.
- Brister i redovisningen, ohörsamhet mot lagstiftningen eller Överförmyndarnämndens generella råd.
- Uppdragets omfattning har varit mindre än själva förordnandet, till exempel har huvudmannen själv tagit hand om sina angelägenheter eller besöken hos huvudmannen varit få.

Kostnadsersättning

Ersättning av utgifter som har varit skäligen påkallade för uppdragets fullgörande tex. telefon och porto ersätts med faktiska kostnader enligt redovisade kvitto/underlag.

Reseersättning

Ersättning för resor som har varit skäligen påkallade för uppdragets fullgörande ersätts per mil enligt inlämnad körjournal. Ersättningen följer Skatteverkets nivå för skattefri bilersättning vid utbetalningstillfället. Alternativt kostnad för resa i kollektivtrafik enligt underlag. Om ställföreträdaren bor långt från huvudmannen (utanför kommunen) beviljas ersättning för ett begränsat antal resor, oftast högst 1 resa per månad.

Ersättning/utlägg innan förordnande

Om en tilltänkt ställföreträdare utfört visst arbete men detta inte lett till förordnande, får denne ersättning med 200kr för utfört arbete samt ersättning för eventuella kostnader/utlägg. Kostnaderna ska specificeras.

Arvode för gode män enligt 11 kap 1-3 §§ föräldrabalken

Uppdraget är tillfälligt och avser en speciell situation, till exempel bevaka rätt i dödsbo, bevaka barns rätt i förhållande till förälder, bevaka bortavarandes rätt i dödsbo. Arvode och kostnadsersättning betalas ut för kalenderår i efterskott 1 gång/år eller om uppdraget varar kortare tid, när uppdraget upphör.

Arvodet beräknas enligt samma principer som gäller för uppdraget bevaka rätt för god man och förvaltare enligt 11 kap 4 § föräldrabalken respektive 11 kap 7 § föräldrabalken.

Arvode och ersättning för utgifter som avser någons rätt i oskiftat bo ska betalas med dödsboets medel. När sedan arvskifte upprättats får arvodet och ersättningen avräknas på den enskildes lott.

Gode män och förvaltare har rätt till ersättning för de utgifter som varit skäligen påkallade för uppdragets fullgörande. Det gäller till exempel kortare resor, telefon, porto mm. Resersättning utbetalas med ersättning per mil enligt inlämnad körjournal.

Särskilt förordnad förmyndare och medförmyndare

Till förälder som på grund av lag är förmyndare utgår inget arvode. Överförmyndarnämnden kan dock lämna tillstånd till att arvode och kostnadsersättning utgår om särskilda skäl föreligger. Särskilda skäl kan vara att den omyndiges förmögenhet är betydande, varför en väsentlig del av föräldrarnas tid tagits i anspråk.

En förordnad förmyndare eller medförmyndare ska förvalta den omyndigs tillgångar och företräda dem i angelägenheter som rör tillgångarna. Det betyder att en förmyndare inte företräder den omyndige i personliga angelägenheter utan endast i ekonomiska, och bevakar den omyndiges rätt i frågor som hör ihop med tillgångarna. Det innebär att förvalta barnets egendom och inkomster, ansöka om ekonomiska bidrag såsom till exempel försörjningsstöd, barnpension eller studiemedel, öppna bankkonton, bevaka barnets rätt mot myndigheter och andra. Arvoden och kostnadsersättningar betalas ut för kalenderår i efterskott 1 gång/år.

- Enklare förvaltning 5 % av prisbasbeloppet.
- Arvode särskilda skäl 10 % av prisbasbeloppet.
- Resersättning utbetalas med ersättning per mil enligt inlämnad körjournal.

Övrig kostnadsersättning utbetalas med ett belopp motsvarande de faktiska kostnaderna. Om ersättning begärs för de faktiska kostnaderna ska underlag redovisas i form av kvitto på utlägg, specifikation över telefonsamtal eller dylikt.

Tillfällig vårdnadshavare

Vad som utgör ett skäligt arvode bestäms från fall till fall med beaktande av bland annat uppdragets komplexitet och den tillfälliga vårdnadshavarens erfarenhet och kunskaper. Uppdraget kan ha likheter med uppdraget som god man för ensamkommande barn och kommer då att arvoderas på samma sätt. I de fall där det finns särskilda skäl att förordna en advokat eller jurist kan samma timkostnadsnorm tillämpas som vid ersättning enligt rättshjälpslagen.

Ensamkommande barn

Arvode före PUT:	2000 kronor
Arvode efter PUT:	1200 kronor
Kostnadsersättning före/efter PUT:	enligt kvitto
Reseersättning:	enligt körjournal (egen bil) enligt kvitto (kollektivtrafik)

Överförmyndarnämnden kan besluta om högre arvode för uppgifter som medfört en väsentlig större omfattning än normalt.

Kostnadsersättning

Ersättning av utgifter som har varit skäligen påkallade för uppdragets fullgörande tex. telefon och porto ersätts med faktiska kostnader enligt redovisade kvitto/underlag.

Reseersättning

Ersättning för resor som har varit skäligen påkallade för uppdragets fullgörande ersätts per mil enligt inlämnad körjournal. Ersättningen följer Skatteverkets nivå för skattefri bilersättning vid utbetalningstillfället. Alternativt kostnad för resa i kollektivtrafik enligt underlag.

Närhet till barnet är viktigt för att kunna utföra uppdraget som god man. Om barnet har en förordnad god man som är boende i en annan kommun så bör gode mannen redogöra för hur uppdraget ska kunna utföras med tanke på distansen. Om gode mannen väljer att fortsätta sitt uppdrag behöver det finnas särskilda skäl till det.

Väljer gode mannen att kvarstå betalas ingen extra reseersättning ut för de resor som uppkommer med tanke på avståndet.

Överförmyndarnämnden kan besluta om lägre arvode. Orsaker till det kan vara att:

- god man inte genomfört grundläggande uppgifter vid uppdragets början
- god man brister i någon eller flera av uppgifterna med att, i vårdnadshavares och förmyndares ställe ansvara för barnets personliga, ekonomiska och rättsliga förhållanden
- god man brister i redovisning och/eller inte har följt gällande lagstiftning
- god mans omfattning av uppdraget har varit mindre än förordnandet, ex har den underårige själv tagit hand om sina angelägenheter eller att besök hos den underårige har uteblivit

Nedsättning av arvode:

- Om barnet bor i familjehem. (enklare hantering då ingen dagersättning utbetalas, familjehemmet erhåller kostnadsersättning.)
Arvode före put: 1600 kronor (3,5 % av pbb)
Arvode efter put: 1100 kronor (2,5 % av pbb)
- Om gode mannen lämnat över den ekonomiska förvaltningen till barnet eller boendet. Få besök/kontakter med barnet, brister i grundläggande uppgifter, samma redogörelsetext flera kvartal.
Arvode före put: 1300 kronor (3 % av pbb)
Arvode efter put: 900 kronor (2 % av pbb)

Dessa riktlinjer träder i kraft den 1 januari 2023.